

Szimler Bálint: Fekete pont

Azért választottam felvételi feladatomhoz Szimler Bálint Fekete pont című filmjét, mert tökéletesen összeköti a szakmai elkötelezettségemet és a jövőbeni hivatásomat. A film megvalósulása Pataki Ágnes nevéhez is fűződik, akinek produceri munkássága – a független filmek támogatásától a hazai filmszakma megújításáig – példaértékű számomra a kultúráközvetítésben. Mozgóképkultúra-tanárjelöltként olyan alkotást kerestem, amely közvetlenül reflektál a mai oktatási valóságunkra. Választásom így esett Szimler Bálint első fikciós nagyjátékfilmjére: a Fekete pontra. Kiemelkedő ez az alkotás abból a szempontból is, hogy állami finanszírozás híján, széles körű összefogás eredményeként – tizenkilenc producer együttműködésében – valósult meg. A film egyszerre képvisel mintaszerű szakmai civil kurázsit és nyújt éles láttelepet a mindennapi oktatási valóságról. A Locarnói Nemzetközi Filmfesztiválon két díjjal is jutalmazták 2024-ben.

A film szakít a klasszikus elbeszélői sémákkal, az analóg 16 mm-es filmre forgatott képsorok vizuálisan is megidéznek a magyar közoktatásban jelen lévő időtlenséget és lepusztultságot. A képi világ meleg textúrája és szemcsézettsége vizuálisan is rögzíti az iskolai terekbe zárt, a 80-as évektől változatlan állapotokat. A szűk iskolai folyosók, a kopott bútorok és a fojtogató terek vizuálisan is kifejezik azt a bezártságot, amelyet a főhősök átélnek. A keretéből kizuhanó ablak metaforája Palkó kényszerű kipotyogását jelképezi a rugalmatlan struktúrából. Az alkotás átütő hitelességét az amatőr gyerekszereplők, a valódi tanárok és a professzionális színészek (Mészöly Anna, Marozsán Erika) improvizációra épülő, spontán összjátéka adja.

A történet két párhuzamos szemszögből – a Berlinből hazaköltözött, a hazai szabályokhoz alkalmazkodni képtelen diák, Palkó, és a pályakezdő, idealista tanárnő, Juci oldaláról – mutatja be a magyar oktatási rendszert. A „fekete pont” nem csupán egy fegyelmezési eszköz, hanem a megalkuvás és a kritikai gondolkodás elfojtásának metaforája. A film nem gonosz egyéneket mutat be, hanem egy olyan rosszul működő rendszert, amelyben a fáradt, kiégett pedagógusok és a meg nem értett gyerekek egyaránt áldozattá válnak. Elavult, poroszos és tekintélyelvű rendszert jelenít meg, amelyben a pedagógusok és a gyerekek egyaránt áldozattá és a hibás működés fenntartójává válnak. A szülői értekezlet Juci néni osztályában, az a jelenet, ami maradandó emléket hagy a nézőben. A konfliktus abból bontakozik ki, hogy az egyik szülő nem tudja kifizetni a kirándulást. A jelenet tökéletesen hozza a felszínre a leszakadó társadalmi rétegek és más csoportok között irreálisan tágra nyíló olló kérdéseit, illetve mutatja meg az empátia teljes hiányát.

Megítélésem szerint a mozgóképkultúra és médiaismeret tanításában a Fekete pont jó elemzési anyag: kiválóan szemlélteti, miként válik a kamera a gyermeki tekintet részévé, és hogyan formálja a téralakítás a bezártság élményét. Fontos terepe lehet a kritikai médiatudatosság fejlesztésének is, hiszen lehetőséget ad a diákokkal való eszmecserére az intézményi autoritásról, a szabályok természetéről és a kirekesztés mechanizmusairól.

A Fekete pont bátor, őszinte és elengedhetetlen láttelepet, amely mutatja, miért van égető szükség a mozgóképkultúra és a kritikai gondolkodás oktatására a középiskolákban. Produceri háttere a szakmai elkötelezettséget példázza, míg témája pontosan a reflexióra és az érzékenyítésre ösztönöz, remek vitaindító a mindennapi iskolai valóságunkról. Egyetlen hiányérzetem azért maradt a film kapcsán, Palkó édesanyja egy elvarratlan szál a történetben.